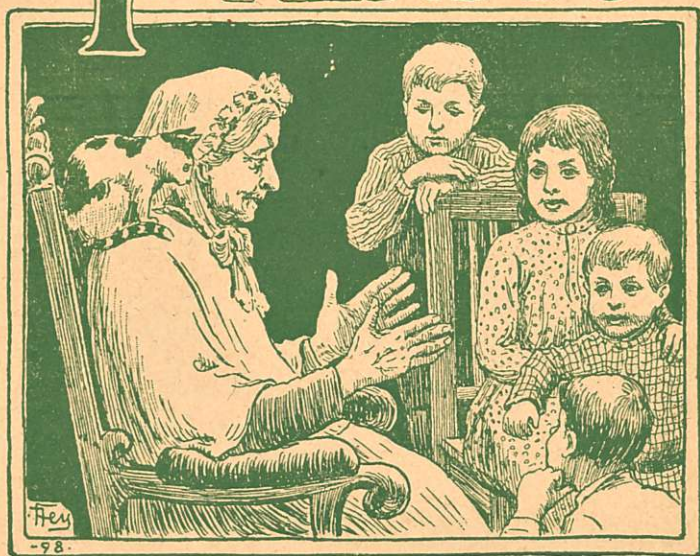


TÄTI KERTOO-



IX

LIISAN VÄRILAATIKKO

KUVITETTU

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ, PORVOO

Hinta 25 p.



TÄTI KERTOO . . . IX

Kauna Fostenus-Söderström

**LIISAN
VÄRILAAHIKKO**

YNNÄ MUITA KERTOMUKSIA

SUOMENSI

HERTTA S.



PORVOOSSA
WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ

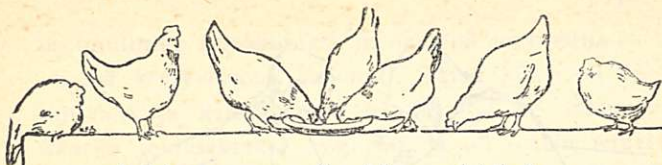
LIISAN
VÄRILAATIKKO

SISÄLLYS:

	Siv.
Liisan värilaatikko, kirj. Hanna Frosterus-Segerstråle	3
Äidin paras joululahja, kirj. Hanna Frosterus-Segerstråle	16
Yksi Herran pienimmistä, suomennos	26

PORVOOSSA, 1910

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖN KIRJAPAINOSSA



Liisan värilaatikko.

Nanni oli tehnyt suuren keksinnön. Voudin pitkä, täysikasvuinen Liisa, jolla oli kalpeat, ulkonevat kasvot ja pitkä, kapea kaula, jonka kädet alituisen vapisivat ja joka oli harvapuheinen, kuis-kaileva ja joka toisinaan hymyili salaperäisesti, Liisa, jota isä sanoi hermosairaaksi, mutta kansa »höperöksi» — hän osasi piirustaa. Nanni oli eräänä päivänä tavannut hänet piirtämässä ikkunan ääressä kynänpätkällä ruskealle käärepaperille. Ja katso, paperille oli piirretty lumenympäröimä suuri ajoportti ja koivuja ja punainen tupa myllylammen rannalla; vaikka se oli ehken suurempi ja komeampi, muistuttaen enemmän huvilaa kuin tupaa. Nanni oli ihastunut, hän istui pitkät ajat seuraten kynän liikkeitä. Toisinaan Liisa huokasi. Se ei luonnistunutkaan, niinkuin hän tahtoi. Siitä ei tullutkaan niin valoisaa ja kaunista eikä väririkasta kuin luonnossa. Jospa hänellä vain olisi ollut värilaatikko. Mutta hauskinda melkein oli, kun Liisa piirusti kauniita mielikuviaan. Silloin saattoi syntyä merkkillisiä, ihania puutarhoja tai puistokäytäviä lem-



mikkeineen, ruusuineen ja kieloineen, pieniä lammi-koita, kirkkaita järviä, uiskentelevia joutsenia ja enkeleitä, joilla oli suuret siivet.

— Tämä on paratiisi, huomaatko Nanni, — kuiskasi taiteilijatar salaperäisesti hymyillen.

Kaikki kynänpätkät ja liiat paperit säästettiin nyttemmin Liisalle. Ja kun vaan oli aikaa ja tilaisuutta, riensi Nanni aina voudin asunnolle nähdäkseen, oliko uusia taideteoksia valmistunut. Mutta usein sattui niin, ettei siellä ollut mitään uutta; kalpeana ja heikkona lepäsi hermosairas vuoteellaan ja hymyili ainoastaan Nannin iloisin katsein avatessa ovea.

Muuten he tapasivat toisensa melkein joka päivä navetassa, jossa kanoilla oli pieni valtakuntansa. Nanni oli kananhoitaja. Tämän toimen oli hän juhallisesti saanut isältään ja äidiltään — »koska meidän pieni kahdeksan-vuotinen työntötypykkämm

osottautunut huolelliseksi ja on siitä huvitettu» — oli isä tyytyväisenä sanonut. Tämä kiitos oli ilahuttanut ja kannustanut häntä. Isä oli tilannut hänelle joululahjaksi saappaat, ja oli oikein suuri nautinto saada, huolimatta ilmasta, tuulesta tai tiestä, uhmata pahinta syksysadetta tai kauheinta lumipyryä ja astua rohkeasti saappaineen vesilätäkköihin ja savisohjoon kantaessaan kananruokia navettaan.

Liisa oli otettu Nannin avuksi kanatarhaan, koska hän ei jaksanut tehdä muuta työtä. Siellä saattoivat he yhdessä nauttia sulkien ja helttain kauniista ja komeasta värileikistä.

Nannilla oli ylihoitajattarena oikeus koota talteen vasta munitut munat, ja kun edellisen vuoden poikaset alkoivat joulukuussa munia ensimmäisiä, vaa-leankeltaisia, pyöreitä muniansa, oli riemu ylimmillään. Hirmuisen ihania, arveli Nanni, sekä vei ne hellävaroin ja onnellisena äidille, jonka ensimmäisenä piti tulla uutisesta osalliseksi, ja jonka tuli saada ne löysäksikeitettyinä aamiaiseksi.

Sillä äidin tuli olla kaikessa ensi sijalla, äitihän oli niin heikko. Häntä vaivasi usein vaikea yskä, joka pakoitti hänet viikoiksi, jopa kuukausiksikin huoneisiin. Silloin oli Nanni pikku-äitinä, joka keräsi pienokaiset ympärilleen ja leikki heidän kanssaan, jotta he eivät häiritsisi sairasta. Olikohan mahdollista, että tämä edesvastuuntunne antoi patruunan vanhimmalle tyttärelle semmoisen emännydenleiman, että häntä yleisesti sanottiin »pikku

rouvaksi», kun hän sisarukset kintereillään tai ta-
luttaen heitä kädestä kulki tiluksilla?

Eräänä päivänä istuutui Nanni pohtien ja miet-
tien äidin luo, joka aamupukuun puettuna istui ompelupöydän ääressä ja haki väsynein liikkein jotain ompelulaatikosta.

— Äiti?

— Mitä, lapsukaiseni?

— Mitä minun on tehtävä, jotta ansaitsisin hiukan rahaa?

— Jopa nyt jotain, mitä suruja nyt on? Joulukuukuu on ohi, eikä minun tietääkseni aivan pian ole syntymäpäiviäkään. Onko säästölaatikkosi aivan tyhjä?

— Oh, äiti, jospa minä olisin rikas? Kuluttaisin äiti, enkö voi?

— Mikä nyt sitten on? — sanoi Nannin äiti huohtaen ja sulki silmänsä väsyneesti, tapa, joka osoitti, ettei pitäisi tehdä kovin useita kysymyksiä.

Nanni hiljensi innokkaan äänensä.

— Äiti, — sanoi hän hiljaa ja rukoilevasti — tahtoisin vain että Liisa saisi jotain. Minä toisin kaikki hänen piirustuksensa tänne. Äiti kulta, ne ovat niin kauniita, ettet voi uskoakaan. Mutta katsohan, hänellä ei ole värejä, ja pikkusiskot ovat töhrineet minun värini piloille. Jospa minä voisin ostaa hänelle suuren ja kauniin värilaatikon sekä oikein hyvää paperia. Mutta siihen tarvitaan paljon rahaa, minä tiedän sen hyvin. — Nanni huokasi.

— Niin, rakas lapsi, kaikki maksaa. Eikä minun sairauteni suinkaan vähinten.

Äiti neuloi, räpäytti silmiään ja nieleskeli. Nanni ymmärsi vallan hyvin, että äiti pidätti kyyneleitään. Mutta pian katsoi äiti taas ylös ja hymyili kostein silmin.

— Älä sure, Nanni, ehken keksitään jokin keino. Minustakin olisi hauskaa, jos ystäväsi saisi värejä. Kunhan tuumitaan.

Tämä viimeinen tuntui niin toivehikkaalta. Illalla, kun Nanni oli riisunut pienimmän palleroisen, joka oli kaksivuotias, ja jolla oli syvät kuopat poskissa ja käsivarsissa sekä pyöreä pieni niska, jota välttämättä täytyi suudella, — ja kun hän oli lukenut iltarukouksen kaksosten, Hannun ja Maijun kanssa, sillä äiti ei jaksanut, eikä isä ollut kotona, tuli hänelle mieleen eräs asia.

Oh, ettei hän ollut ajatellut sitä ennen. Että hän oli saattanut unohtaa »varman tien», kuten isä sanoi! Hän rukoilisi. Rukoilisi Jumalalta rahaa kauniiseen, suureen värilaatikkoon, pensseliin ja paperiin. Miten iloiseksi tuo ajatus teki hänet. Ja miten lohdullista rukoilla toiselle. Niin, tuntui varmemmalta rukoilla jotain hauskaa muille kuin itselleen.

Kun Aatto-setä, isän kasvatusveli, eräänä päivänä äkkiä tuli tervehtimään, heräsi Nannissa heikko, salainen toivo, että Jumala olisi kuullut hänen rukouksensa. Nanni ei tuntenut setää, koska hän ei

koskaan ollut setää nähnyt, mutta saattaisihan tapahtua, että hän saisi jonkun lantin, kuten silloin, kun Maiju-täti oli maalla lepäämässä.

Aatto-setä ei muistuttanut ketään, jonka lapset tähän saakka olivat nähneet. He eivät voineet kyllin katsoa ja suurin silmin ihmetellä. He eivät ensin tieneet, tuliko heidän pelätä häntä tai purskahtaa nauruun. Sillä hän kohotti uhkaavasti etusormeaan, katsoi heitä synkin, rypistetyin silmäkulmin ja siristetyin silmin, aivan niinkuin satukirjojen peikko. Mutta äkkiä purskahti hän mitä vallattomimpaan nauruun, otti kiinni lapset, hyväili heitä sydämen pohjasta ja koetti huvittaa heitä kaikilla mahdollisilla tavoilla.

Aatto-sedästä tuli paikalla heidän toverinsa ja ystävänsä.

Hän istuutui heidän viereensä ja otti heidät polvelleen ja kertoi iloisia pikkujuttuja. Milloin leikeli hän paperista heille äärettömän kauniita hevosia ja koiria tai kääntelemällä paperia sommitteli pienokaisille erisuuruisia variuksia, milloin murisi hän kuin karhu tai huusi kuin huuhkain, milloin matki hän kissan nau'untaa, koiran ulvontaa ja murinaa tai kukon kieuntaa, milloin hän taas äänsi »nöff, nöff», aivan kuin pieni porsas.

— Noo — sanoi Aatto-setä eräänä iltapäivänä äidille, joka oli hiukan reippaampi ja istui mukavassa nojatuolissa salissa, jossa muutamat kruunukynttilät levittivät huoneeseen tuollaisen salaperäisen

hohteen, josta Nanni niin nautti — kysyisin, ovatko kälyni lapset musikaalisia kuten heidän äitinsä.

Äiti katseli hymyillen pienokaisiaan, jotka istuivat tai seisoivat hänen ympärillään.

— Onko teistä hauska laulaa, lapset? — kysyi hän.

Lapset ymmärsivät, mistä oli kysymys. He asettuivat tottelevaisesti äidin viereen, joka istuutui pianon ääreen ja löi muutamia sointuja kapeilla, valkeilla sormillaan. Äänet kaikuivat alussa heikoilta, oli niin outoa, kun joku vieras kuunteli. Mutta pian he unohtivat sedän kokonaan. Yksinpä pienokainenkin, jolla oli leukalappu edessä, lauloi mukana aivan puhtaasti, pidellen Nannia kädestä. Siinä laulettiin pienokaisen somat laulut »kissimiristä» ja »linnusta päärynäpuussa». Nannin »Lammak on mä Jeesuksen» ja kaikki kauniit joulu- ja pyhälaulut.

Aatto-setä istui pitkän aikaa ääneti, ryki ja niisti itseään vaan silloin tällöin.

— Monet kiitokset — kiitos — kiitos — pikku linnunpoikaset. — Hän nousi meluten sohvannurkastaan. Ja Nanni kuuli hänen sanovan äidille:

— Tätä en unhota. Niin, niin, jospa olisi taas lapsi! — —

* * *

— Kuulehan, neiti kanapiika, saanko kunnian tulla tervehtimään siipikarjaasi?

Aatto-setä pani hymyillen kalossit jalkaansa ja kääri ylös housunlahkeet. Nanni tuli aivan punaiseksi, niin iloinen ja hämillään hän oli. Hän riensi edeltä katsomaan, oliko järjestys mallikelpoinen salliakseen moista vierailua. Olipa se suuremmoinen hetki, kun setä oli huvitettu hänen valkeista, kauniista, nuorista kanoistaan ja hänen rakkaasta, suuresta Plymouth-Rock-nimisestä kanastaan, joka oli niin levollinen, ja jolla oli harmahtava vaippa ja keltaiset jalat, ja joka muni niin suuria munia.

— Kuulehan nyt, pikku neitini — setä kääntyi hänen puoleensa ystävällisesti hymyillen — saako solmia kauppoja, vai miten? Myykö neiti munat kohtuulliseen hintaan, sillä minä olen köyhä, vai mitä tuumitaan? Mutta niiden on munittava ahkerasti, vieläpä oikein pian, sillä minä matkustan muutamien päivien kuluttua ja tahtoisin saada korin täyteen. Neiti kanapiian tulee olla erinomaisen kohtelias plymouth-rock-kanoille ja kaikille muille kirjaville siipilinnuilleen ja liverrellä, lörpötellä ja jutella niiden kanssa sydämen pohjasta. Silloin munivat ne oikein mainiosti, sanoi meidän vanha kanamumomme, joka minun lapsuudessani istui mäenrinteellä ja kutoi sukkaa sekä hyräili laulujaan kanoille.

Nanni silmäili loistavin, kysyvin silmin isää. Tämä taputti tyyppikkänsä poskea ja tuumi olevan aivan paikallaan, että hän kerran saisi pienen palkkion. Heillähän ei ollut tapana myydä munia, joita tarvittiin talouteen, mutta näitten päivien antimet

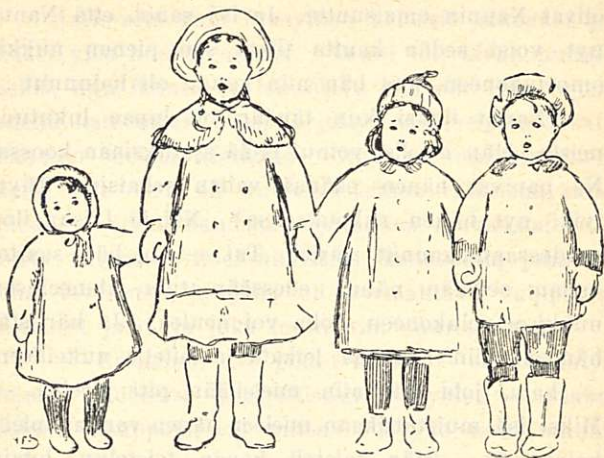
olivat Nannin omaisuutta. Ja isä sanoi, että Nanni nyt voisi sedän kautta tilata sen pienen nukki-ompeelukoneen, jota hän niin kauan oli halunnut.

Nanni iloitsi, kun tänään oli lupaa lukutunneista. Hän ei olisi voinut pitää ajatuksiaan koossa. Ne panivat hänen päänsä vallon sekaisin. Täytyikö nyt hänen rukouksensa? Nähdä Liisan iloa saadessaan kauniit värit! Tai — oh, hän saattoi vallon selvään nähdä edessään tuon ihmeellisen nukki-ompeelukoneen, jolla voi neuloa. Ja hänestä hän oli niin hauskaa leikata ja laitella nukeilleen, — halu, jota äiti niin mielellään piti vireillä. — Miksi isä muistuttikaan mieleen hänen vanhaa mielihaluaan? — Hän taisteli kovan taistelun, jotain kirvelevää nousi kurkkuun.

Oh, hyi, ettei hän hävennyt. Hän pyyhki päättävästi silmänsä, hänhän oli rukoillut Jumalalta värilaatikkoa, eikä mitään muuta. — Sehän olisi ollut epärehellistä.

Nyt oli pidettävä huolta siitä, että kanat munisivat, — munisivat enemmän kuin koskaan ennen. Sillä värilaatikko maksoi varmaan yhtäpaljon kuin koko tiu munia, ehkä enemmänkin. Parasta ruokaa tuli niiden saada, kauroja ja vehnää. Muutako vielä?

Illalla oli Nannilla neuvottelu Hannun ja Maijun kanssa. Tosin olivat he paria vuotta nuoremmat — ehkeivät myöskään niin ymmärtäväisiä — mutta jonkun kanssa täytyi hänen puhua.



Hannu mietti ikäänkuin koko maailman viisaus olisi peittänyt hänen korkean ja leveän otsansa. Lopulta hänen katseensa kirkastui, hän kuiskasi jotain lempeälle, ruskeasilmäiselle Maijulle, ja molemmat huudahtivat ilosta. Iso sisar sai kuulla tuuman. Häntä hiukan epäilytti. Mutta kaksoiset pysyivät kiinni mielipiteessään. Nanni oli voitettu. Asia oli tärkeä, ja heidän iltarukouksensa venyi tavallista pitemmäksi.

Seuraavana aamuna isä ja setä lähtivät tavalliselle aamukävelylleen tiluksille. He suuntasivat kulkunsa ajetulle tielle, joka johti valkeille, avaroille pelloille, joilla harmaat ladot näyttivät seisovan lumen keskessä kuin vanhat väsyneet vartiat. Silloin pysähtyivät he äkkiä.

Mitä? Hiljaa! — He kuuntelivat. Lauoiko joku? Navetasta se kuului!

Äänettömästi hiipivät molemmat herrat sinne päin ja pysähtyivät kuuntelemaan oven luo, joka oli raollaan.

— Armossasi, oi Isä laupias —

Kirkkaita, kauniita lastenääniä, jotka lauloivat vakavalla hartaudella ja voimalla. Ovesta saattoi nähdä heidän seisovan käsikädessä — Nanni lyhyessä, ahtaaksi käyneessä päällystakissa, saappaat jalassa, pienokainen punaisessa myssyssä ja kaksoiset kirkkain, avoimin katsein. Laululintujen edessä käveli suuri Plymouth-kana, pannen päänsä kallelleen, katseli heitä ihmeissään ja kotkotti hiukan. Mutta mustanvibreiltä loistavat maalaiskanat tunkeutuivat kilvan täytetyn kaurakupin ääreen, huolimatta ylevästä musiikista. Ja Leghorn-rotuiset viimevuotiset valkeat kanat, joilla oli suuret, riippuvat, punaiset heltat, poimivat siroin liikkein kauraa ja vehnää mustuneelta navetanlattialta, räpyttäen siipään lasten pienimmästäkin liikkeestä.

Kärsivällisesti ja liikkumattomina lauloivat pienokaiset. Kun taito petti, auttoi Nanni sanoilla, muut vaan hyräilivät. Ei riittänyt, että laulettiin muutamia lauluja; heidän tuli laulaa kaikki mitä vain suinkin muistivat, etupäässä ne, joita he olivat laulaneet Aatto-sedälle. Lapset tarkastelivat kanoja salaisella odotuksella, ja Hannu komensi eräällä väliajalla:

— Nyt täytyy teidän kaikkien munia äärettömästi.

Johon Maiju lisäsi lieventäen:

— Niin, rakkaat kanat, että Nanni saa korinsa täyteen.

Mutta pienokaisen pyöreät kasvot loistivat tyytyväisyydestä, sillä hän ei koskaan voinut katsoa »pörröitä tanoja» kyllikseen.

Navetanoven takana seisovat herrat hiipivät hämillään hymyillen tiehensä. — — Oi, niitä lapsia — — —!

Nanni oli aivan varma siitä, että sisarusten neuvo oli ollut verraton, sillä koskaan eivät hänen kanansa olleet munineet niinkuin niinä päivinä. Mitenkä hän kiitti Jumalaa!

— Nyt tulee kanapiian saada palkkansa, — sanoi setä ja pani suuren setelin Nannin käteen. — Minusta kai tehdään toimitsijamies Helsingissä vai miten? Siis moitteeton, kaunis ja komea ompelukone, jolla pikku Nanni-rouva voi neuloa vaatteita äidin lapsenlapsille.

Nanni ei voinut muuta kuin syleillä setää. Mutta hän ei tahtonut ompelukonetta, hänen täytyi uskoa sedälle salaisuutensa.

Kun vihdoin postipäivä koitti, se päivä, jota kukin lapsista ja, miksikä ei, myöskin isä ja äiti, olivat niin suurella jännityksellä odottaneet, tykytti Nannin sydän ilosta, kun hän sai paketin, jonka itse sai avata. Liisa oli kutsuttu ruokasaliin juo-

maan iltapäiväkahvia. Hän katseli ihmetellen innostusta ympärillään.

Mutta hänen ihmettelynsä muuttui melkein pelästykseksi, kun useita paketteja lensi hänen syliinsä, ja hän näki kaikki neljä lasta riemusta loistavin silmin ympärillään.

— Katsokaahan, katsokaahan toki! — huusivat kaksoiset.

Ja kun suuri, komea värilaatikko, pensseli ja piirustuskirja vihdoin sukeltautuivat esiin, alkoi Liisa vapista ja kasvot käsien peitossa puhkesi hän ilonkyyneliin.

— Siellä on vielä jotain tuolla laatikossa — sanoi äiti katsahtaen Nanniin.

— Kiitoksia laulusta pikku kanapiika ja pienokaiset! — Sedän selvällä käsialalla varustettuja pieniä lahjoja laulukunnalle.

Mutta Nanni katseli siroa nukki-ompeelukonetta, joka tuli esiin kääreistään. Tosin oli erinomaisen hauskaa omistaa tuollainen soma esine. Nyt hän neuloisi viluisille, poloisille nukki-lapsille. Mutta kumminkin, — kumminkin katsoi hän mieluummin Liisaa, jonka kyyneleisistä silmistä loisti suurin onni. Että saattoikin olla niin suloista antaa muille! Sitä ei Nanni olisi koskaan voinut uneksia.

Äidin paras joululahja.

Maijan kotiintulo koulusta joululomalle oli iloinen hetki kaikille vanhassa, harmaassa tuvassa kylätien varrella, eikä suinkaan Maijalle itselleen vähinteen. Isä oli tullut hakemaan häntä hevosella, matkaa kun Pakelan kansakoulun ja isän tilan välillä oli kokonaista kolme peninkulmaa. Olipa hauskaa istuutua rekeen isän viereen ja huutaa kehoittavia sanoja laukille, joka höristi vanhoja karvottuneita korviaan ja hirnui tutun äänen kuullessaan.

Kun reki vihdoin liukui mäkiseltä metsätieltä n. s. »kujalle», kylän maantielle, joka syksyisin oli yhtenä ainoana mustana liejuna aitojen ja kivijalkojen välillä, näkyi rakas vanha tupa kuten monesti ennenkin tien varrella. Paljaina ja kyhmyisinä kohottivat omenapuut, jotka syksyllä antoivat happamia ja raakoja hedelmiä, mustia oksiaan kohti pieniä akkunaruujuja, ja valkealta ja puhtaalta näytti tupaa ympäröivä lumivaippa.

Vaikka ulkona luonnossa olikin kuollutta ja kylmää, oli sisällä suuressa tuvassa lämmintä ja kodikasta aimo takkavalkean iloisesti loimutessa, ja



tuolla tutussa, nokisessa padassa kiehua porotti lämmittävä ohraryynivelli, äidin tervetuliaisena kotiinpalaajille. Kaikki sisarukset tunkeutuivat Maijan ympärille, paljon tahtoivat he tietää, paljon kysyä häneltä. Äiti katseli heitä ystävällisesti hymyillen — jopa otti hän esille sukankutimensakin ja istuutui Maijan viereen penkille. Oli toki erikoista nähdä äidin suovan itselleen aikaa istuutua näin keskipäivällä.

Eipä siis ihme, jos Maija tunsikin olevansa tämän pienen piirin keskustana. Vanhat tädit, jotka asuivat pienessä tuvassa järven rannalla, tulivat, vanhuuttaan kumarassa kulkiessa, hymyillen toivottamaan hänet tervetulleeksi. He toivat tervehdyksen isoäidiltä, joka leininmurtamana oli vuoteeseensa sidottu, että hän niin pian kuin mahdollista halusi nähdä tyttärensä.

Niin, olivatpa ne iloisia päiviä, varsinkin kun Maijan hyvä todistus, joka osoitti ahkeruutta ja edistystä, antoi hänelle sisäisen tyydytyksen. Ainoastaan eräs seikka, jonka hän kätkei sisäänsä, mutta joka alituiseen tuli mieleen, häiritsi hänen rauhaansa. Ja eräänä päivänä sanoi Maija suoraan äidilleen:

— Äiti, tuumin tässä, voisinko saada uuden päällinän mennessäni kouluun joulun jälkeen?

— Äiti katsoi häneen hämmästyneenä.

— Mitenkä, rakas lapsi? Oletko jo kuluttanut loppuun sen liinan, jota olen hoitanut kuin silmäterääni? Ja minä, joka toivoin sen kelpaavan

sinulle monena vuotena, kuten se on kelvannut minullekin. Saammepahan katsoa sitä.

— Kulunut se ei ole. — Maija lensi punaiseksi ja loi katseensa lattiaan — mutta se on alkanut tulla ruskeaksi reunoista ja sitten — sitten —

Äiti silmäili tyttöään tarkasti.

— Kuulehan, lapsi — alatko sinä tulla turhamieliseksi koulussa? — kysyi hän pahastuneena. Alatko sinä hävetä sitä, jota äitisi on kunnialla käyttänyt kaksikymmentä vuotta. Eikö se kelpaa käytettäväksi koulussa maalla, se, jota äitisi on käyttänyt kirkossa pyhänä ja juhlapäivinä? Onko häpeätä kantaa sitä liinaa, miten? Minä sanon sinulle, Maija, puheesi on kiusaajan mustia ajatuksia. Väistä niitä tovereita, jotka puhuvat siihen suuntaan.

Maija taisteli kyyneleitänsä vastaan kuullessaan ankarat sanat.

— No — sanoi äiti lauhkeammin — luulenpa tämän olleen äkkinäisen päähänpiston. En saata ajatella Maijaani tuollaisena — »herrasneitinä» tulevaisuudessa, tuollaisena, joka unohtaa vanhat, rehelliset tapansa ja köyhät vanhempansa, ja minä rukoulen Jumalaa, ettei Hän koskaan sallisi vallalla olevan turhamielisyyden saavuttaa tyttöämme. Rehellinen, työtätekevä ja yksinkertainen ihminen on hänestä tuleva. Ja muista, etteivät vanhanaikaiset vaatteet ole häpeäksi — häpeäksi ovat synti ja paha sydän. Ole kiitollinen, että isällä ja äidillä on tilai-

suus lähettää sinut kouluun, se onkin ollut hiukan vaikeata, voin sanoa.

Maija oli häpeissään. Mutta ajatukset kiersivät vastustamattomasti Harmaan-kartanon Fannyn ympärillä, Fannyn, joka oli hänen vierustoverinsa koulussa ja rikkaan talonpojan tytär, ja jolla oli jonkinlainen vaikutusvalta luokkaan, kaunis ja hienosti puettu kun oli sekä omasi vikkelan ja terävän kielten sekä silmät, jotka takertuivat vaatteisiin ja ko-meuksiin. Maija saattoi vielä nähdä edessään hymyilevän, ivallisen katseen, jolla Fanny tarkasteli Maijan mustan villaliinan ruusureunusta, sekä äänen, millä hän tiedusteli Maijalta, missä ja milloin liina oli ostettu.

Tulipa sitten joulu-ilta. Herätessään aamulla vanhassa, harmaassa tuvassa, oli lapsilla omituinen tunne lähestyvistä juhlasta. Kun olkia aamupäivällä levitettiin lattialle ja pistettiin sinne tänne kattoonkin koristukseksi, ja kun isä itse toi kotiin joulukuusen, silloin tuntui kaikista, kuin olisi jouluilta itse astunut kynnyksen yli, eikä mikään enään olisi saattanut vähentää suuren juhlan merkitystä, juhlan, jonka tuottama ilo oli salassa peloittanut.

Joulukuusi ei ollut suuri; se oli ainoastaan tuommainen pieni tuuhea kuusi, joka ripustettiin kattoon suuren pöydän kohdalle. Ja semmoisesta kuusesta lapset pitivätkin. Siinä riippui komeita paperiliuskoja, nauhoja ja pieniä kynttilöitä, leikat-tuina kolmeen osaan, jotka äiti tottunein käsin oli

kiinnittänyt vihreisiin oksiiin. Oli ollut tapana sytyttää kuusi vasta myöhemmin illalla, sittenkuin jouluevankeliumi oli luettu ja valkoinen joulupuuro syöty — eikä mikään muu puuro maailmassa ollut joulupuuron vertaista.

Aikaisin iltapäivällä, kun laskevan auringon keltävä, kylmä hohde oli häipynyt metsän mustien latvojen taa — kun talvihämärä alkoi kietoa tuvat, metsät, vuoret ja lumipeittoisen maan tummaan syliinsä, kun äärettömän sinitaivaan tuhannet loistavat joulukynttilät olivat näkymättömän käden voimasta sytytetyt, — silloin olivat kaikki tuvan askareet tehdyt, ja lapset ja aikuiset valmiit alkamaan jouluillan vieton.

Äiti napitti harmaan, kotonakudotun, lämpimän nuttunsa, ja isä kääri pienokaiset saaleihin ja liinoihin. Olihan tavanmukainen joulutervehdys tehtävä isoäidin ja tätien luona rantamökissä. Aina siitä saakka, kun isoäiti oli leinin takia joutunut vuoteen omaksi, oli ollut tapana juoda teetä hänen luonaan jouluillan hämärässä, toivottaa hyvää joulua ja palata kotiin, kullakin lapsella suuri vehnänen ja oivaliset, lämpimät villasukat kädessä.

Maija oli aikaisin aamulla vienyt isoäidille joulujuomaa ja aamumaitoa, ja siksi oli hän nyt kotona hoitamassa pikkusiskoa, joka uinaili suuressa, siniseksi maalatussa kätkyessä.

Tik-tak-tik-tak raksutti kello suuressa tuvassa, joka äkkiä oli käynyt autioksi ja äänettömäksi.

Tämä hiljaisuus, näin joulu-iltana, oli niin omituisen juhlallista. Maija istui ajatuksiinsa vaipuneena jakkaralla kätkyen vieressä, pää oli käsien varassa, ja hitaasti, tottuneesti, keinutti jalka kätkyettä.

Ihmeellistä, että, vieläpä jouluiltana, jotain raskasta ja ikävää liikkui kodin piirissä. Mitäpä se voisi olla? — Oliko äiti muuttunut häntä kohtaan? Miksi oli hän katsonut Maijaa tutkivin, omituisin katsein, kun Maija oli pikkusiskoille kertonut Harmaan-kartanon Fannysta, hänen herraskaisista vaatteistaan, hienosta talonpoikaisemännästä, joka oli hänen äitinsä, sekä kaikesta siitä, millä Maijaa oli kestitty, kun hän oli Fannya tervehtimässä? Mikä oli äidin katseen tarkoitus? Maija oli närkästynyt. Mitä pahaa oli ollut hänen sanoissaan? Miksi oli äiti niin omituinen? Ja äidin ja hänen välilleen tuli jotain kankeaa, jotain, jota hän ei koskaan ennen ollut tuntenut.

Silloin oli Maija myös huomannut jotain, mikä ei ennen ollut juolahtanut hänen mieleensä — tuvan takka oli vanha ja ruma, — tuolinjalat olivat paikattuja ja kuluneita, — äidin musta puku ei ollut hieno eikä kaunis kuten ennen, — se vivahti jo hiukan vihreältä, — pikkusiskojen kengät olivat kauhean kömpelötekoisia — ja isän turkki oli ahdas ja vanhanaikainen.

Mutta toisinaan, varsinkin iltasilla oli hänen niin tuskallinen olla, että kurkkua ahdisti. Kaikki oli niin kauheaa, niin ikävää. Hän olisi tahtonut

heittäytyä äidin kaulaan, ja sitten olisi kaikki ollut taas kuten ennen. Ei, ei, itsepäisyys ja ylpeys estivät, ei hän tahtonut olla syyllinen. Äitihän ei ymmärtänyt häntä.

Mutta nyt, kun joulupahnoissa ja joulukuudessa oli jotain niin juhlallisen hiljaista, tuntui Maijasta kuin olisi tämä hiljaisuus alkanut puhua. Seinät ja nurkat, joulupahnat lattialla ja kätkyen liikunta, kaikki toistivat saman kysymyksen: Kenen on syy — kenen on syy — kenen on syy?

Maija oli peloissaan. Hän toivoi voivansa piiloutua. Ja samalla oli hänen sydämensä sisimpänä tunteena kaipuu irtaantua tuskasta olemalla suora itselleen. — Kunnia olkoon Jumalalle korkeudessa, maassa rauha ja ihmisille hyvä tahto.

Hän tarvitsi joululahjaksi tahdon nöyryyttää itsensä äidin edessä — voittaa tylyytensä — tulla rohkeaksi ja vahvaksi sekä kulkea suoraan eteenpäin, huolimatta pintapuolisten toverien arvosteluista. Sillä *olihan* niin, että hän oli ottanut vaikutuksia Harmaan-kartanon Fannysta, Maija huomasi sen nyt, ja siitä oli koitunut pelkkiä ikävyyksiä.

Maija taisteli sisäistä taistelua — ensimmäistä kovaa taisteluaan. Kuinka saattoi olla niin vaikeata avata sydämensä äidille, jota hän niin äärettömästi rakasti! Jumala — hyvä Jumala — auta! —

Pikku-sisko heräsi ja alkoi huutaa kimakalla äänellä. Ja ulkoa kuului nopeita narisevia askeleita pakkasesta kireällä lumella. Tuolla tulivat hänen

rakkaat omaisensa — hetken kuluttua olisi täällä valoisa juhla ja iloa ja riemua — —

Itkien ojensi pikku-sisko käsivartensa äitiä kohden, joka astui kynnyksen yli. Mutta äiti pyysi isää ottamaan lapsen, sillä aikaa kun hän rientäisi navettaan antamaan elukoille joulukestityksen. Kuka lapsista tahtoo auttaa äitiä kantamalla lyhtyä?

Maija oli silmänräpäyksessä noussut ja ottanut iinan naulasta. Äiti katseli häntä salaa.

Kantaen täytettyjä ämpäreitä kummassakin kädessä kulki äiti pihan yli pieneen matalaan navettaan, jonka yllä tähdet tuikkivat ihanassa loistossaan, kuten muinoin suuri joulutähti oli tuikkinut Betlehemin tallin yllä. Siistiä ja puhdasta oli lehmien hinkaloissa, joissa ne makasivat märehtien, ja höyry kohosi pilvenä sieramista. Äiti taputti niitä ystävällisesti.

— Lehmäni — elukkani — tänään on suuri juhla —

Maija ei kestänyt enää.

Järjettömät luontokappaleet saivat äidin hyväilyt — eikä hän.

— Äiti — äiti. — Maija heittäytyi äidin kaulaan ja puhkesi katkeriin nyhkytyksiin. — Äiti — minä *tahdon* tulla hyväksi — minä *tahdon* —

Äiti antoi hänen itkeä loppuun.

— Lapseni — sanoi hän hiukan vapisevin huulin ja silitti tytön tukkaa — nyt olet antanut äidillesi kaikkein suurimman joululahjan, minkä hän

olisi saattanut toivoa. Sillä pelkäsin, että sydämesi oli tulla varastetuksi. Ja sanonpa, että se olisi ollut raskasta. Menkäämme seimen ääreen, sekä sinä että minä, Maija — seimen ääreen katsomaan Jeesus-lastaa, joka antaa meille rauhan. Hän puhdistaa sydämemme, Maijaseni. Ja nyt mennään sisälle taas — kas niin — pyyhi silmäsi ja ota lyhty, lapseni. Iloiten ja riemuiten vietämme pyhän illan — niin, iloiten ja riemuiten.

Ja niin tapahtuikin. Maijasta tuntui kuin ei jouluvirsi koskaan olisi kaikunut niin varmana ja ihanana kuin nyt, kun hän entistä kirikkaammin silmin istui pöydän ääressä. Mitähän Maija ajatteli? ihmettelivät pikkusiskot — mahtoiko hän tietää joistakin joululahjoista — joulupukista?

Ja kun puuro oli juhlallisesti syöty, pyysi isä Maijaa, joka oli käynyt koulussa oppimassa, lukemaan heille jouluevankeliumin selvällä äänellä.

Maija luki Betlehemin syrjäisen tallin lapsesta — enkelien sanomasta — Itämaitten kirikkaasta tähdestä — noista ihmeellisistä kertomuksista, jotka kaikista, niinhyvin suurista kuin pienistä, joilla on lapsen mieli, ovat aina uusia — mutta kaikesta siitä, mitä hän luki, ymmärsi hän parhainten enkelien iloisen sanoman: Rauha maassa!

„Yksi Herran pienimmistä.“

Ebr. 13: 8. Matt. 13: 52.

Kukapa ei niistä E* kaupungin asukkaista, jotka asuivat siellä noin 40—50 vuotta sitten, olisi tuntenut vanhaa oppinutta, mutta kummallista tohtori Erik Meijeriä? Moni ei voinut sanoa nähneensä vanhaa, kumarassa kulkevaa miestä, jolla oli suuret, hopeasankaiset silmälasit, ja jolla oli merkillinen, hajamielinen, mutta kuitenkin tuima ilme ryppyisissä kasvoissaan. Mutta jokainen tunsi hänet kumminkin nimeltä, sillä niinhyvin oppineet kuin oppimattomat olivat kuulleet hänestä. Varsinkin hänen vastenmielisyytensä *lapsia* kohtaan oli ollut omiaan tekemään tämän omituisen miehen tunnetuksi; lapsia ei hän voinut sietää syystä, että ne »häiritsivät hänen ajatuksiaan». Ja siksi olikin talonomistaja, jonka luona hän asui, saanut olla antamatta huoneita monelle hyvälle vuokralaiselle, kaikki tämän omituisen päähänpiston takia.

Eräänä synkkänä syysiltana istui vanhus taas tapansa mukaan yksinään, ja palava kynttilä valaisi heikosti hänen edessään olevalla pöydällä avattuja

kirjoja ja siellä täällä olevia papereita. Mutta hän ei lukenut, ei kirjoittanut; hän istui vaipuneena nojatuoliinsa, ajatukset askartelivat hänen päässään, tehden hänet tyytymättömäksi. — Ajattelikohan hän jotain uutta teosta, joka oli tekevä hänen nimensä kuuluisaksi, ja joka oli saattava valoa johonkin vielä ratkaisemattomaan kysymykseen?

Ei! Vanhuksen silmissä oli kumma, surumielinen ilme. Hänen täytyi *muuttaa* — muuttaa siitä paikasta, joka lähemmäs kaksikymmentä vuotta oli ollut hänen hiljaisena ja rauhallisena kotinaan. Ja miksi? Siksi, että talonomistaja oli vuokrannut viereisen huoneen eräälle perheelle, jolla oli kaksi pientä lasta, ja sehän oli sama kuin muuttokäsyt: ri Meijerille.

Kuinka saattaisi hän muuton aikana pitää vaaria kirjoistaan ja papereistaan? Ja mitenkä pitkä aika kuluisikaan, ennenkuin hän kotiutuisi uudessa paikassa!

Kaikkea tätä tuumi hän sinä aamuna, jolloin hän kirjoitti ilmoituksen, että »hiljainen vanha mies halusi vuokrata huoneen *lapsettoman* perheen luona». Mitenkä hän olikaan laskenut tuntien hitaista kulkua, odottanut hetkeä, jolloin he tulisivat esittämään tarjouksiaan — nuo ihmiset, joilla ei ollut lapsia, mutta jotka halusivat saada pysyväisen vuokralaisen. Tämä aika oli vanhalle, epäkäytännölliselle oppineelle ollut jännityksen aikaa.

Moni tuli, mutta kenelläkään ei ollut halpoja

huoneita, eivätkä heidän kasvonsakaan saattaneet kiinnittää hänen huomiotaan. Mutta juuri kun hän oli kadottamaisillaan toivonsa, kuului hiljainen koputus ovella, ja hänen äreästi sanoessaan »sisään», avautui ovi hiljaa ja köyhästi mutta siististi puettu vaimo tarjosi pienen huoneen hiljaiselle vuokralaiselle. Ja mitenkä olikaan — hän päätti ottaa huoneen heti tinkimättä. Tämä mahtoi johtua siitä, että köyhällä vaimolla oli samanlaiset silmät kuin ne, jotka hän joskus näki unissaan, — ja ne silmät herättivät eloon unohtumattomat nuoruudenpäivät, ennenkuin sydän oli tullut kovaksi, ennenkuin »hänen parempi minänsä» oli simpukan tavoin vetäytynyt kuoreensa. Kuten sanottu, hän otti huoneen tinkimättä; ja mikä oli vielä kummallisempaa, hän unohti kysyä pääehdostaan: »ei yhtään lasta?» Mutta, ajatteli hän sitten, *sehän* johtui itsestään, sillä siitähän oli ilmoituksessa.

Nyt oli viimeinen ilta vanhassa kodissa, eikä hän ollut niinkään surullinen kuin oli laullut. Tietysti oli hiukan outoa muuttaa, mutta silmien suruinen loiste ei johtunut siitä; nuoruusajan aatokset, ne ajat, jolloin mieltä lämmittivät ne ihanat toiveet, jotka eivät koskaan täyttyneet, ne ne saivat katseen surunvoittoiseksi.

Hän keinui kiivaasti keinutuolissaan ikäänkuin tahtoen karkoittaa ajatuksiaan. Mutta ne palasivat yhä uudelleen — vanhat muistot ovat niin ihmeellisiä. Jos hänen nuoruutensa unelmat olisivat täyt-

tyneet, niin varmaankaan ei hänestä olisi tullut tuommoista kummallista, äreää ukkoa, jommainen hän nyt oli, — hän, jonka sydän kerran sykki niin lämpimästi. Mitenkä hänen sydämensä haltiatar oli kaunis ja hyvä! *Hän* olisi varmaankin karikoittanut synkät mietteet, virkistänyt raskaan mielen. Mutta — »vanhemmat ymmärsivät paremmin, mikä oli heidän tyttärensä onni». Siinä oli taas sama vanha tarina: köyhä ylioppilas, joka vasta tulevaisuudessa saattoi tarjota kodin sille, jota hän rakastaa, ja päällepäätteeksi *köyhän* kodin. Ja niin annettiin hänen tietää, että hänen rakkautensa oli toivoton, ja että *rikas* kosija jo oli ilmoittautunut. »Niin ei saanut tapahtua!»

Silloin alkoi hän lukea; hän luki usein yöt läpeensä paetakseen ajatuksiaan ja viimein kohdistui hänen rakkautensa uuteen »mielitettyyn», tieteisiin ja tutkintoihin. Hän uskotteli itselleen ensimmäisen rakkautensa olleen vain nuoruudenhullutuksia, niin, että se, mitä sanotaan *rakkaudeksi*, olikin vain luulottelua, tyhmyyksiä, »viimeinen lastentauti». Nyt oli hän löytänyt sensijaan »tosielämän»; hän oli saavuttanut mainetta ja nimen, ja sen lisäksi ansaitsi hän paljon, paljon rahaa. Ja koska hän ei kuluttanut enempää kuin neljännen osan vuosituloistaan, kasvoi hänen omaisuutensa vuosi vuodelta, ja sitämukaa kuin se kasvoi, kiintyi hänen sydämensä siihen.

Olipa toki kummallista, miten ajatukset voivat

viipyä menneissä ajoissa! Ja hän kun luuli unoh-
taneensa kaiken! Niin, se mahtoi riippua väsymyk-
sestä ja rasituksesta; näin oli hyvä, eikä hän huo-
linut ajatella sitä sen enempää.

Hän riisuutui ja meni levolle; huomenna olisi
hänellä taas entinen työinto ja iloinen mieli. Mutta
kädet eivät liittyneet rukoukseen; huulet tosin liik-
kuivat, mutta rukousta ei kuulunut, ja siksi ei
rauha saapunut vanhusta uneen tuudittamaan. Hän
heitteleikse vuoteellaan, ja unessakin hän tunsi ole-
vansa yksin ja hyljätty; sillä enkeli, »lasten enkeli»,
oli poissa.

Seuraavana päivänä hän muutti. Hän järjes-
teli kirjojaan, huonekalujaan ja pikkuesineitään par-
haansa mukaan; ja illan tullen oli hän uudessa
kodissaan ja työskenteli kuten ennen. Hän kirjoitti
pari riviä, korjaili ja kirjoitti taas; tuntui niin vai-
kealta oudossa ympäristössä. Pian kohottautui hän
tuolissaan ja alkoi kuunnella; vallan selvästi kuului
viereisestä huoneesta lapsen askeleita. Ei, ei, talos-
sahan ei saanut olla lapsia, — se oli vain mieli-
kuvituksen kepposia. Ja hän kumartui taas työnsä
ääreen.

»Tui, tui!»

Mistä se ääni tuli? Oppinut katseli ympäril-
leen huoneessa.

»Tui, tui, vanha herra! Sinä et saa olla vi-
hainen, sillä Amy on yksin kotona.»

Oppinut uhkasi sormellaan pientä häiritsijää,

joka raottaen ovea kurkisti huoneeseen. Mutta vanhuksen kasvot eivät mahtaneet olla vakavat; sillä sensijaan että olisi sulkenut oven, tepsutti tyttönen hymyillen huoneeseen ja pysähtyi keskelle lattiaa jääden tarkastamaan kaikkea uutta ympärillään.

»Oh, miten paljon kaunista!» sanoi pienokainen ja alkoi tutkia kaikkea. Mutta äkkiä hän keskeytti tarkastuksen ja katsoi oppinutta, joka vallan kauhuissaan kuunteli läpi talon kaikuvaa lapsenaurua. »Mitenkä hullunkurisen näköinen sinä olet», huudahti hän, »niin kovin hullunkurisen!»

Oppinut silmäili heti itseään. »Sinä olet taitamaton pikkulapsi», sanoi hän, »ja sinun on mentävä sinne, mistä olet tullutkin».

Hän oli rypistänyt kulmakarvansa. Mutta pienokainen ei ymmärtänyt, että hän tarkoitti totta äreällä katseellaan; sillä hän rypisti myöskin kulmakarvojaan ja näytti kovin lystikkäältä.

»Oh, miten hullunkurinen sinä olet», sanoi hän uudelleen; »näin teit sinä äsken», ja hän uhkasi vanhusta sormellaan, »ja tämmöinen olet sinä nyt», sanoi hän rypistäen kulmiaan. »Sinä tahdot säikyttää Amya, mutta Amy ei pelkää, näetkös; hän ymmärtää niin hyvin, että sinä olet vanha, hyvä herra, joka vaan tahdot leikkiä hänen kanssaan.»

Oppinut oli vallan tuskastunut; lapsihan häiritsti häntä kesken työtä, mitä tuli hänen tehdä? Hän ei osannut näyttää Amylle, että hän tarkoitti täyttä totta.

»Sinun täytyy tosiaankin mennä», sanoi hän, »sillä minulla on työtä».

»Kaikkea nyt», sanoi pienokainen, »minä autan sinua. Tässäkö sinä istut tehdessäsi työtä?» Pienoinen kiipesi häikäilemättä vanhuksen tuoliin ja alkoi innolla selailta papereita.

Ei, tämä oli vallan hullua! Vanhus kiiruhti sinne, mutta samassa silmänräpäyksessä oli pienokainen kiivennyt alas tuolista, ja niin alkoi hirveä takaa-ajo tuolien ja pöytien ympäri. Pienokainen riemuitsi ja huusi: »Tui, tui, vanha herra!» ja yhä innokkaammin koetti oppinut tavoittaa kiinni rauhanrikkojaa. Mutta riemun ollessa ylimmillään — noin 3—4 tuolia oli kumossa —, ja kun oppinut lämpimänä ja huohottaen oli jättämäisillään rajun, toivottoman takaa-ajon, kuului kaikeksi onneksi koputus ovelta. Pienokaisen äiti astui hämillään sisään lausuen useita anteeksipyyntöjä Aryn taitamattoman käytöksen johdosta ja vei pienokaisen pois. Vanhuksella oli juuri niin paljon voimia jäljellä, että hän saattoi huutaa: »Älkää antako hänen koskaan enään tulla uudestaan!»

Hän heittäytyi sohvaan ja kuivasi hikeä otsaltaan. Niin, olipa nyt somannäköistä huoneessa, kaikki mullin mallin, tämäpä oli mainio paikka, johon hän oli tullut. Huomispäivänä hän muuttaisi.

Mutta, ihme kyllä, hän ei ollut moneen vuoteen nukkunut yötään niin hyvin kuin nyt. Hän uneksi nuoruutensa ajoista, jolloin kaikki näytti

niin valoisalta ja tulevaisuus niin rikkaalta. Pienokaisen mukana hengähtänyt raikas tuulahdus oli pyyhkäissyt monen vuoden pölyt; ja kun seuraava ilta oli edessä, alkoi hän kuunnella pienintäkin risahdusta viereisestä huoneesta — tuntui siltä kuin olisi hän odottanut pienoisen taas avaavan oven ja lapsekkaasti nauraen huutavan riemuiten: »Tui-tui, vanha herra!»

Ei, pienokainen ei tullut. — Seuraavana päivänä meni oppinut ulos, ja pian palasi hän taas tuoden tullessaan suuren pussillisen namuja, panine pöydälle ja kirjoitti päälle: »Amylle».

Sitten kuunteli hän oven luona. Ei, hän ei kuullut mitään; hän avasi oven aivan hiljaa ja työnsi makeispussin sisään. — — —

Seuraavana päivänä oli Amy sairas; illalla koputettiin ovea, ja lapsosen äiti antoi kirjeen oppineelle. Päällekirjoitus kuului: »Vanhalle, hyvälle herralle!» ja sisältö oli seuraava, töherretty suurilla hirveillä kirjaimilla.

»Rakas, hyvä herra! Minä tulin hyvin sairaaksi syötyäni kaikki makeiset, jotka sinulta sain. Jos Amy kuolisi, niin sinä et saa olla hänelle vihainen siitä, että hän oli tottelematon sinulle; sillä äiti on sanonut, että olin tottelematon, mutta minä en ymmärtänyt sitä silloin. Mutta nyt minä ymmärrän, että se on totta, sillä äiti ei koskaan narraa. Jos Jumala suo minun tulla terveeksi taas, pyydän äitiä pyytämään sinulta, että saisin tulla luoksesi puhele-

maan ja kiittämään makeisista. En voi nyt kirjoittaa enempää, mutta sinä et myöskään saa olla vihainen Amylle, sillä hän on niin sairas.

Amy.»

Oppinut tuskin saattoi lukea kirjettä. Kirjaimet hyppivät hänen silmissään ja käsi vapisi.

»Oletteko hakeneet lääkäriä?» kysyi hän äkkiä äidiltä.

»En, Amy paranee kyllä taas pian; eihän hän ole vaarallisen sairas, ja jos niin olisikin, niin ei köyhän ole helppoa hankkia lääkäriänpua.»

»Vai niin!»

Äiti meni. Niinpian kuin oppinut oli jäänyt yksin, otti hän hattunsa ja päällystakkinsa sekä läksi ulos. Hän ei mennyt kauas; lääkärin ovella hän soitti.

»Onko tohtori kotona?»

»On, käykää sisään, olkaa hyvä; hän tulee heti.»

Oppinut astui odotussaliin, mutta ei malttanut istuutua, käveli vaan edestakaisin lattialla. Tuo »heti» tuntui hänestä äärettömän pitkältä. Kas, tuossa tohtori vihdoinkin tulikin.

»Pyytäisin teitä olemaan ystävällinen sekä käymään Saunakadun N:o 62:ssa; ensimmäisessä kerroksessa vasemmalla asuu eräs leski, jolla on Amy-niminen pieni lapsi. Lapsi on huonona sairaana, nähkääs, mutta Teidän täytyy pelastaa hänet, Teidän

täytyy ottaa avuksi koko taitonne; luvatkaa se minulle?»

»Koetan aina parastani, kun on kysymys sairastani», vastasi tohtori hymyillen.

»Tuo saattaa olla mahdollista, mutta tämä lapsi on varmasti pelastettava. Koska minä olen heille velkaa, pyytäisin heti saada suorittaa palkkionne; mutta Teidän täytyy luvata minulle, ettette sano, keneltä olette saanut maksun; ja jos Te tapaatte minut siellä, niin Te ette tunne minua, ette koskaan ole nähnyt minua ennen; lupaatteko?»

»Sen minä lupaan mielelläni.»

Oppinut veti taskustaan kaksi seteliä, jotka hän ojensi tohtorille.

»Tämä on liian paljon.»

»Kaukana siitä, pienokainen on monta kertaa kalliimpi. Muistakaa lupauksenne. Jääkää hyvästi, herra tohtori; toivon Teidän rientävän, pienokainen on kovin sairas.»

Tuntia myöhemmin istui oppinut jälleen kirjonsa ääressä; mutta ajatuksissaan oli hän pienen, köyhän lapsen vuoteen luona ja näki lääkärin vakavin katsein kumartuvan lapsen puoleen. Kuolisi hän, lapsi?

»Sinä olit pohjaltasi», sanoi ääni hänessä, »vanha häijy ukko, joka ansaitsit että sinulle osoitettiin sormea. Tätä pientä, ystävällistä ja viatonta lasta kohtaan olet ollut tyly ja häijy! Mitäpä pahaa siinä oli, että hän tuli sisään? Ei yhtään mi-

tään! Hänhän oli kuin auringonsäde, joka etsi tien sairaan luo. Viha, ärtyisyys, ylpeys ja omanvoitonpyyteet, niin, kaikki paha, kaikki huono oli sinun luonnettasi.» — »Niin, ehken», puhui nyt hänen itserakkautensa, »mutta sehän oli pelkästään siitä syystä ett'eivät ihmiset koskaan olleet osoittaneet hänelle ystävällisyyttä ja rakkautta.» — »Joutavia», sanoi jälleen äskeinen ääni, »sinä olet itse äreydelläsi ja epäilyksilläsi työntänyt ihmiset luotasi. Yksinpä pientä, sairasta Amy-raukkaa kohtaan, joka oli kohdellut sinua lapsellisella, viattomalla rakkauksellaan, olet sinä menetellyt vihaisesti ja yrmeästi. Jos nyt pienokainen kuolisi? No, entä sitten? Oliko se minun syyni? Kyllä, sinä olisit syypää siihenkin, sinä vanha jörö!»

Hän kuuli tohtorin hyvästelevän viereisessä huoneessa; hänen täytyi saada kuulla tohtorin mielipide pienestä sairaasta. Oppinut otti yllensä päällystakin, pani hatun päähänsä ja joitakuita papereita kädessä riensi hän ulos ikäänkuin hänellä olisi ollut jotain toimitettavaa kaupungilla. Hän tervehti tohtoria, joka puheli lesken kanssa, kuten tervehditään outoa, ja hän hengitti puolta helpommin päästyään kadulle. Mutta hän asettautui kulmapuodin luo tarkastellen suurella mielenkiinnolla esilläolevia esineitä. Nyt tuli tohtori.

Oppinut tervehti uudestaan: »No, mitenkä on pienokaisen kanssa, herra tohtori?» Hän koetti antaa äänelleen ylimalkaisen kysymyksen sävyn;

mutta tohtori huomasi sen olevan hänellä sydämen asiana.

»Se oli vaan aivan tavallinen sairaustapaus, huomenna on pienoinen jo taas terve. Eipä olisi tarvinnut olla niin levoton sen takia.»

»Sitähän minäkin ajattelin; mutta nähkääs, hän on äitinsä ainoa lapsi», sanoi oppinut ilosta hymyillen, »ja teidän tiedätte, miten liioitellun levottomia äidit ovat. Mutta varmuuden vuoksi voisitte vielä huomenna käydä katsomassa lasta.»

»Niin, jos välttämättömästi sitä toivotte, teen sen mielelläni; mutta muuten on se tuiki tarpeetonta. Jääkää hyvästi, herra Meijer!»

»Hyvästi, hyvästi, herra tohtori; tapaamme huomenna!» sanoi oppinut ja riensi kotiin.

Seuraava päivä oli pyhä. Meijerillä ei ollut tapana käydä kirkossa; hän ei saattanut edes muistaakaan, milloin viimeksi oli siellä käynyt. Sunnuntai-aamuisin nukkui hän kello kymmeneen, toisinaan kello kahteentoista saakka.

Myöskin tänään hän puolittain nukkui, kun kuului koputus ovelta ja heti senjälkeen kysyi vieno lapsenääni: »Saako Amy tulla sisään? Saako Amy tulla sisään?»

Oppinut heräsi aivan valveille äänen kuullessaan. »Kyllä, kyllä, Amy saa mielellään tulla si-

sään!» huudahti hän. Ovi avautui ja pieni iloinen lapsi pujahti huoneeseen.

»No mutta, mitä tämä on — sinähän vielä olet sängyssä? Äiti on jo kauan sitten mennyt kirkkoon, ja hän sanoi ennen menoaan, että jos aika tulisi pitkäksi, voisin koputtaa ja pyytää päästä tänne; sillä minä tahtoisin kiittää makeisista. Monen monet kiitokset niistä.»

»Kiitos itsellesi, sinä pikkuruinen; mutta sinähän tulit sitten sairaaksi?»

»Niin, mutta tohtori sanoi, ettei se ollut makeisista; hän sanoi sairauttani 'ahmimiseksi'; tiedätkö mitä se on?»

Oppinut hymyili. »Vai niin, vai sanoi hän sitä ahmimiseksi? — Mutta luulen olevan parasta, että nousen nyt ylös ja näytän sinulle joitakuita kauniita tauluja.»

»Sepä hauskaa. Mutta sano, miksi et sinä mene kirkkoon?»

Oppinut ei vastannut.

»Sinä luet ehken raamattua kotona sensijaan? Annahan kun haen raamatun kirjakaapistasi?»

Eikä lapsonen odottanut vastausta; hän haki ja haki ja sillaikaa pukeutui oppinut.

»Ei, mutta, minähän en löydä täällä raamattua ja kumminkin tunnen niin hyvin sen kirjan. Katso, äiti lukee joka ilta ja aamu siitä kappaleen, ja minä haen hänelle aina kirjan. Mutta sanohan, missä sitten on sinun raamattusi?»

»Minulla ei ole raamattua!»

»Kuinka sinä olet voinut vanhentua ilman raamattua? Voi sinua raukkaa! — Minäpä oikein pyydän äidiltä, että sinä saat minun raamattuni; olen saanut sen mummoltani, ja hän luki sitä ollessaan nuori. Tahdotko nähdä, niin haen sen?»

Oppinut ei vastannut. Hän katseli ulos — hän oli tullut niin miettiväiseksi kuullessaan pienokaisen yksinkertaisen kysymyksen.

Amy tuumi hänen vaiteliaisuutensa olevan hyväksymisen merkinä, sillä hän poistui ja palasi kohta taas, tuoden mukanaan vanhan raamatun, jonka hän ojensi oppineelle.

Vanhus avasi sen koneellisesti — mutta äkkiä hän säpsähti ja hänen silmänsä täyttyivät kyynelillä. Mikä saattoi olla se nimi kansilehdellä, joka ympäröi hänet niin omituisen suloiseen syleilyyn, ja vaikutti sen, että tuo hänelle ennen niin välinpitämätön kirja kävi hänelle nyt niin rakkaaksi. Nimi, jonka hän luki, oli *hänen* nimensä, kirjoitettuna hänen omalla käsialallaan. Ellen Westerberg seisoi siinä. Kirja oli ollut hänen.

Pienokainen seisoi vallan ihmeissään.

»Miksi sinä itket?» kysyi hän ystävällisesti ja hyväili hänen poskeaan pehmoisella kätösellään, »sinä saat sen kyllä. Minä kysyn äidiltä niinpian kuin hän tulee kirkosta, ja minä olen varma siitä, että hän suostuu siihen.»

»Kiitos, pikku rakas kultamuru; rakkaampaa lahjaa en voisi saada.»

»Kuinka sinäkin iloitset Jumalan sanasta», sanoi pienokainen luottavasti; »minähän tiesin sinun lukevan raamattua, jos sinulla vain olisi sellainen.»

»Niin, tästä raamatusta iloitsen ja *siitä* olen lukeva viimeiseen hetkeeni saakka», sanoi vanhus itsekseen ja pani kätensä raamatulle.

Oppinut sai kirjan, ja hän piti lupauksensa. Hän luki sitä joka päivä, ja vähitellen kävi se hänelle rakkaaksi, ei ainoastaan entisen omistajattarensa vuoksi, vaan sen vuoksi, että hän siitä löysi totisen elämän sanan. Vanhasta, kummallisesta kirjatoukasta tuli uudelleen lapsi — ja hän oli iloinen ja vapaa, kuten ei koskaan ennen.

Kun pienokaisen äiti kuoli, otti vanhus Amyn luokseen; he lukivat yhdessä, ja he leikkivät yhdessä; ja kun sunnuntaiaamu koitti, ja kellot kutsuivat Herran huoneeseen, niin ne eivät kutsuneet turhaan vanhaa oppinutta ja hänen rakasta Amyaan.

Vanhasta oppineesta Erik Meijeristä oli tullut myös »yksi Herran pienimmistä».

Ja miten ihmeellistä onkaan, että kaikki suuren Jumalan lapset ovat *pieniä*.

TÄTI KERTOO . . . sarjaa on ilmestynyt:

- I. Mrs G. S. Reaney, **Pikku Ville.**
- II. „ „ „ **Meggyn koti.**
- III. „ „ „ **Koditon.**
- IV. A. Volmar, **Jouluaatto.**
- V. L. S., **Suuri syntymäpäivä.**
- VI. **Murtunut katto.** Vangin joulu. Kaksi kertomusta.
- VII. Selma Lagerlöf, **Punatulkku.** — Rosén, **Mummon hienointa kultaa.** Kuvilla kaunistettu.
- VIII. Runa, **Katri** Kertomus.
- IX. Hanna Frosterus-Segerstråle, **Liisan värilaatikko.** Kuvitettu.

Jokainen vihko on erikseen myytävänä.

Vihon hinta on **vain 25 p.**

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ.